

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060108

DOM
2014-06-04
Stockholm

Mål nr
P 11053-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, slutliga beslut 2013-11-12 i mål nr P 871-13, se bilaga A

KLAGANDE

Byggnadsnämnden i Tomelilla kommun
273 80 Tomelilla

MOTPART

K K,

SAKEN

Ansökan om utdömande av vite avseende fastigheten X i Tomelilla kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens slutliga beslut och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för ny handläggning.

Dok.Id 1146683

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Tomelilla kommun (nämnden) förelade den 8 juni 2010 ägaren av fastigheten X, K K, vid vite av 60 000 kr, att byta fönster till den utformning dessa hade innan vidtagen ändring. Åtgärden skulle vara vidtagen senast sex månader efter delfäendet av beslutet.

Efter att K K överklagat nämndens beslut beslutade Kammarrätten i Göteborg den 9 augusti 2011 (mål nr 3835-11) att inte meddela K K prövningstillstånd och fastställde tiden då åtgärden senast skulle vara vidtagen till sex månader efter delfäendet av beslutet.

K K delgavs kammarrättens beslut den 12 september 2011, vilket innebär att det senast den 12 mars 2012 ålåg henne att byta fönster i enlighet med byggnadsnämndens föreläggande.

I en ansökan som inkom till mark- och miljödomstolen den 23 februari 2012 (mål nr P 725-12) yrkade nämnden att det förelagda vitet skulle dömas ut. Mark- och miljödomstolen avslag ansökan med motiveringen att K K vid tidpunkten för nämndens ansökan inte brutit mot vitesföreläggandet.

I en ansökan som kom in till mark- och miljödomstolen den 1 mars 2013 yrkade nämnden på nytt att det förelagda vitet ska dömas ut. Mark- och miljödomstolen avvisade ansökan med hänvisning till sitt tidigare avslagsbeslut.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens slutliga beslut, ska döma ut det förelagda vitet. I andra hand har nämnden yrkat att målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen för ny handläggning.

K K har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har återopat samma omständigheter som i mark- och miljödomstolen med bl.a. följande tillägg. I sin dom den 4 februari 2013 i mål nr P 725-12 avslag mark- och miljödomstolen ansökan om utdömning av vite med motiveringen att ansökan om utdömning av vite kommit in före återställandetidens utgång. Något av de skäl som fastighetsägaren anfört har inte prövats i målet. I nu aktuellt mål har mark- och miljödomstolen avvisat ansökan med hänvisning till att mark- och miljödomstolens dom den 4 februari 2013 i mål nr P 725-12 utgör ett gynnande beslut till förmån för fastighetsägaren, vilket innebär att domen har så kallad negativ rättskraft och att en ny ansökan om utdömning av det förelagda vitet därför inte kan tas upp till prövning. En grundläggande princip inom förvaltningsrätten är att beslut om avslag på ansökan som regel inte har rättskraft i den meningen att beslutet hindrar en ny prövning av samma sak. Byggnadsnämndens ansökan den 13 februari 2013 om utdömning av vite ska ses som ”annan sak” i förhållande till den för tidiga begäran om utdömning av vite som beslutades av nämnden den 8 februari 2012. Det ska beaktas att det senaste beslutet inte omfattar samma tidsperiod som det tidigare. Det är inte rimligt att ett utdömning av vite ska falla på grund av ett misstag med för tidigt begärt utdömning.

Fastighetsägaren har ännu inte vidtagit den förelagda åtgärden med ändring av fönster.

K K har sammanfattningsvis anfört följande. Nämndens tjänstemän och fritidspolitiker är otydliga och inkonsekventa i sin myndighetsutövning vad gäller byggnationen på fastigheten X. Det är viktigt att det av Mark- och miljööverdomstolens dom framgår att beslut i bygglovsärenden ska ha stöd i lag och grundas på vad som är en rimlig bostadsstandard. Bevarande och underhåll av kulturhistoriska byggnader får endast medföra rimliga uppföringar och kostnader för de enskilda fastighetsägarna. Vad gäller komplicerade bygglovsärenden där äldre bebyggelse bedöms behöva upprustning borde utgångspunkten vara att rimlig hänsyn ska tas till att en bostadsstandard i moderna hus är av en helt annan kvalitet än den bostadsstandard som en gång i tiden kunde skapas när den äldre bebyggelsen uppfördes. Hon har försökt respektera nämndens och övriga juridiska instansers beslut. Det har varit omöjligt att få något konkret besked om vilken fönstertyp som kan

accepteras av nämnden. Någon åtgärd kan inte vidtas förrän nämnden meddelar vilken fönstertyp m.m. som kan installeras.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om nämndens ansökan om utdömande av vite kan tas upp till prövning, trots att en motsvarande ansökan tidigare avslagits. Avgörande för den prövningen är vilken rättskraft det tidigare avgörandet har.

Enligt 4 kap. 2 § och 5 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska lagen (1996:242) om domstolsärenden, med vissa angivna undantag, tillämpas i mål om viten. Lagen om domstolsärenden innehåller inga bestämmelser om rättskraft. Av förarbetena till lagen framgår att en bedömning av frågan om rättskraften för olika typer av ärenden inte sällan förutsätter en ingående analys av den lagstiftning som gäller för ärendetypen (prop. 1995/96:115 s. 100).

Mål om utdömande av vite visar stora likheter med brottmål bl.a. på det sättet att målet har två parter. Vid prövningen av rättskraften av ett tidigare avgörande i mål om utdömande av vite ska därför en jämförelse göras med vad som gäller inom straffrätten.

Vid denna prövning ska, med denna utgångspunkt, bedömas dels om den tidigare ansökan har prövats i sak, dels om den dom som då meddelades ska anses omfatta samma ”gärning” som den som omfattas av den senare gjorda ansökan (se RÅ 1993 ref. 76).

I aktuellt fall har nämndens första ansökan om utdömande av vite getts in innan tidpunkten passerats för när rättelse enligt föreläggandet senast skulle ha skett. Mark- och miljödomstolen har funnit att K K vid tiden för ansökan inte brutit mot föreläggandet och ansett att en sådan brist i nämndens ansökan inte kan läkas av att utsatt frist sedermera passerats, även om förutsättningarna för utdömande av vite därefter skulle vara för handen.

Om brister i en ansökan om utdömmande av vite leder till att ansökan ogillas bör det normalt inte vara möjligt att därefter få en ny ansökan om utdömmande av vite avseende samma sak prövad. I detta fall har dock mark- och miljödomstolen i sitt första avgörande av formella skäl ansett sig vara förhindrad att göra en prövning av ansökan i sak. Avgörandet är därför inte att jämföra med en sådan prövning i sak som avses i RÅ 1993 ref. 76. Det sagda innebär att mark- och miljödomstolens tidigare avslag inte medför att det finns hinder att ta upp nämndens andra ansökan till prövning. Mark- och miljödomstolens beslut att avvisa nämndens ansökan ska därför undanröjas och målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen för ny handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2014-06-25

I avgörandet har deltagit hovrättspresidenten Fredrik Wersäll samt hovrättsråden Håkan Åberg, Vibeke Sylten och Malin Wik, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Elena Landberg.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

SLUTLIGT BESLUT
2013-11-12
Meddelat i Växjö

Mål nr P 871-13

SÖKANDE

Tomelilla kommun, Samhällsbyggnad
273 80 Tomelilla

MOTPART

K L M K

SAKEN

Ansökan om utdömande av vite avs. fastigheten X, Tomelilla kommun; nu fråga om avvisning

BESLUT

Mark- och miljödomstolen avvisar ansökan.

Dok.Id 268063

Postadress

Box 81
351 03 Växjö

Besöksadress

Kungsgatan 8

Telefon

0470-560 100

E-post: mmd.vaxjo@dom.se

Telefax

0470-560 125

Expeditionstid

måndag – fredag
08:00-16:30

-

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Tomelilla kommun (nedan nämnden) förelade den 8 juni 2010 ägaren till fastigheten X, K K, vid vite om 60 000 kr enligt 10 kap. 14 och 18 §§ plan- och bygglagen (1987:10), (ÄPBL), att byta fönster till den utformning dessa hade innan vidtagen ändring. Åtgärden skulle vara vidtagen senast sex (6) månader efter delfäendet av beslutet.

Beslutet överklagades i samtliga instanser upp till kammarrätten men stod fast. Kammarrätten meddelade inte prövningstillstånd, men fastställde tiden då åtgärden senast skulle vara vidtagen till sex månader efter delfående av beslutet, dvs. den 12 mars 2012.

Nämnden har tidigare ansökt om att K K skulle förpliktas att betala ovan förelagt vite men mark- och miljödomstolen avslog ansökan eftersom nämnden ansökt om utdömande innan återställandetidens utgång (mål P 725-12).

YRKANDEN M.M.

Nämnden har i beslut den 13 februari 2013 återigen yrkat att K K ska förpliktas att betala vite om 60 000 kr.

Till stöd för yrkandet har nämnden anfört bl.a. följande. K K har utan bygglov ändrat fönster i byggnaden som är belägen utmed huvudgatan i byn. Fastigheten ingår i det kulturmiljöprogram som antagits av kommunen. Enligt programmet ska för berörd byggnad varsamhetskravet särskilt uppmärksammas vid lovgivning och planläggning.

Mark- och miljödomstolen har i dom den 4 februari 2013 avslagit byggnadsnämndens begäran om utdömande av vite. Avslaget baserades på att nämndens begäran kom in före återställandetidens utgång. Nämndens beslut om utdömande av vite skulle ha beslutats först efter den 12 mars 2012. Nämnden måste därför ansöka om nytt utdömande.

K K har yttrat sig.

SKÄL FÖR BESLUTET

Mark- och miljödomstolens dom den 4 februari 2013 i mål P 725-12 innebär att talan om utdömning av vite i enlighet med nämndens beslut den 8 juni 2010 har avslagits. Domen innebär ett gynnande beslut till förmån för K K och har därmed sk negativ rättskraft, vilket innebär att en ny talan om utdömning av det förelagda vitet inte kan tas upp till prövning. Nämndens ansökan ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 428)

Överklagande senast den 3 december 2013.

Lena Pettersson

Lars Fransson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Lars Fransson. Föredragande har varit beredningsjuristen Karin Lundström.